

Digitaaliset palvelut ja vaikuttamismahdollisuudet, 31.5.2016

Suunnittelu ja päätöksenteko

Ryhmä 1

Ossi Aho
Helena Alatarvas
Asko Alppi
Henry Haglund
Eila Henriksson
Maisa Hietikko
Sirpa Sulku pj
Anja Noro, kirjuri

- vanhusneuvostot voivat vaikuttaa suunnitteluun ja päätöksentekoon
 - o painostus, perustelut ja vaikuttaminen
 - o pienissä kunnissa on helpompaa
 - o miten iäkästä väestön osaa oikein palvellaan vs. väestönosan varallisuus, ostovoima, potentiaali, ym.
- liian harvoin päätöksenteossa katsotaan kustannushyötyä kahdesta näkökulmasta
 - o paljonko maksaa, jos tehdään?
 - o paljonko maksaa, jos ei tehdä?
- miten paljon on selvitetty kuinka paljon iäkkäät auttavat lapsiaan (kirjurin huomautus tähän muistiin; THL:N ATH ja HYPÄ ovat tätä asiaa selvittäneet)

Miten pitäisi tehdä suunnittelu ja päätöksenteko?

- kaikille iäkkäille laitteet ja koulutus, yhteydet ja käyttöopetus
- tietoa saa, jos haluaa: järjestöt, kirjastot; ikäryhmä kysymys, nykyiset iäkkäät eivät niin hyvin vielä osaa, tulevat eläkeläiset jo paljon paremmin
- iäkkäälle pitää riittävän selkeästi ja hitaasti opettaa
- sähköisillä palveluilla voi vaikuttaa
- blogeilla voi vaikuttaa
- sähköinen äänestäminen
- tiedottaminen iäkkäille digipalveluista tärkeää
- tasa-arvoista oltava digipalvelujen suhteen

Miten päästään sähköisiin palveluihin?

- valtuustot voisivat toimia digitaalisesti, etäkokoukset ja sähköiset asiakirjat
- videoitaan kokoukset suoraan kuntalaisille
- edettävä sekamuotojen kautta sekä sähköisiä palveluja että fyysisiä tapaamisia

- päätökset voivat olla erilaisia riippuen tapaako oikeasti vai sähköisesti
- etäkokoukset säästävät
 - matkakuluissa
 - kahvissa ja pullassa
 - juoksevat kulut
 - paperia säästyy
- tarvitaan oma-aloitteisuutta mutta myös tukea
- nykyisten säädösten tarkistaminen
 - asiakirjojen oltava ilmoitustaululla etc. → sähköinen ilmoitustaulu?
 - miten kunnallinen demokratia toteutuu?
- tulevat seniorit avoimempia digia kohtaan
- avoimuus digin suhteen ihailtavaa
- nykyiset iäkkäät yrittävät mukana 'räpeltää'

Ryhmä 4

Ari Lekander

Assi Liikanen

Lena Lindberg

Anna-Liisa Lohikoski

Esko Meuronen

Riitta Munnukka

Sanna Kaijanen, pj

Katju Holkeri, kirjuri

1960-luvulla

- Kaukana ikäihmisistä, ei kysytty ikäihmisiltä
- Kunnanlääkäri ja naapurinrouva (vitsi) lääkäri kovin kunnioitettu, haluaako rouva elää? kysyi lääkäri. "Se on ihan niin kuin lääkäri päättää", vastasi rouva
- liv till år eikä år till liv -elämää vuosiksi eikä vuosia elämääsi – se oli periaatteena silloin, voisi olla nytkit
- vanhainkodeissa oli virikkeitä
- kunnanvirastoissa tehtiin asiat eikä päässyt vaikuttamaan, ajattelu lähti siitä kuinka iso rakennus vanhuksille tarvitaan, ei juuri mietitty muusta näkökulmasta
- lehdet eivät myöskään kertoneet päätöksenteosta, tiedettiinkö sanaa avoimuuskaan?
- poliittista aikaa – huoltovarmuus keskiössä, elintarvikkeiden saatavuus ja viisivuotissuunnitelmat, sodan läheisyys näkyi, ihmisiä ei niinkään painotettu vaan hallintoa
- Perheen sisällä mietittiin milloin mummu viedään vanhainkotiin, niin kauan kuin mummu eli perheen mukana -. hoiti lapsia – oli yhteisöllisyyttä, joka sitten katosi 1970-luvulla
- naapuriapua oli ja naapurit tunnettiin, mutta muuttoliike kaupunkeihin oli alkamassa ja yliopistoihin, kotikunnista ei löytynyt työpaikkoja, vaan jäätiin opiskelupaikkakunnalle
- vaivaistalo oli ennen termi, se kuvasi missä vaiheessa tarvitsi muuttaa pois kotoa
- päätökset tuli tiedoksi vasta kun pantiin täytäntöön
- ei ollut tv:tä, vaan lehdistä luettiin, julkinen tieto ei levinnyt, niistä palveluista tiedettiin, joita tarvittiin, kunnan sihteeri oli ja sosiaalitoimisto, lyhyt ketju ja kirkko oli osa yhteisöä

- Jos opiskeli Hgissä ei kuitenkaan saanut olla kirjoilla siellä, vaan piti olla kirjoilla kotikunnassa, jos sairastui ei voinut jäädä opiskelupaikkakunnalle
- Sääntely oli tiukempaa, sodan jälkeisyys näkyi ja piti rajoittaa. Vasta 70-luvun talouslaman jälkeisen kasvun aikaan lähti vapautumaan
- kunnanlääkärit otti vastaan läpi yön
- asuivat samassa talossa, vaimo hoiti sihteerin tehtävät
- Terveyskeskukset tuli

2040-luvulla

- Seuraaville vanhuksille rakennetaan tulevaisuutta, nykyisin rakennetaan vain nuorten tulevaisuutta ja **nyt pitää rakentaa myös ikääntyneiden tulevaisuutta**
- Ikääntyvien liikuntakortti Espoossa on yliveto
- paljon maaseutua, jossa ei ole vastaavia palveluita
- oman kunnon ylläpito ja pitkät etäisyydet, miten hoidetaan – tv:n jumppatyttö Sällylä ei huono tällaisesta näkökulmasta
- Ei ole avointa vielä, mutta vanhuspalvelulaki velvoittaa ottamaan huomioon vanhusneuvoston
- Asia, jossa itse pitää ottaa tila ja pommittaa yhteiskuntaa
- **vanhusneuvostolle enemmän valtaa** - ei saa olla vain juttelua
- miten muut kuin vanhusneuvostossa olevat vaikuttavat?
- aluetilaisuudet/neuvottelukunnat kuivuu kasaan, pitäisikö olla nettipohjainen
- Helsingissä myös toiminut eri alueilla, ollut suosittua, mutta onko se terapiaa vaan, nyt on jutustelua, miten oikeaa vaikuttamista
- Haminassa kun tulee ehdotus, joka halutaan viedä eteenpäin, tehdään asianomaiselle lautakunnalle ja kopio kaupunginhallitukselle ja päivystetään että etenee
- Palvelut lähellä
- vanhusneuvosto– nuorisoneuvoston jäsenille läsnäolo-oikeus lautakunnissa, mutta vanhusneuvostoissa ei – pitää olla- nyt näkee vain kun aktiivisesti seuraa, että jotain on päätetty mutta että ajoissa näkisi
- Oregonissa oli asuntoalue, jossa saa asua vain yli 50-vuotiaat, kiva, mutta lääkärit ja sairaanhoitajat puuttuvat, mutta turvallisuuden tunne suuri muutoin.
- Sekamalli hyvä myös, ei saa tulla vanhusghetto
- Valtion puolelta KELA – paremmin tietoa- SOTE siit’ ei tiedetä mitään
- Mikä versio SOTEsta on menossa silloin onko 20.40 versio- millaista on valinnanvapaus silloin
- Avoimempi tiedotus miten 2040 toteutuu – henk.kohtitieto tulee, selkokieli
- kun eläke rapsahtaa tulisi tiedot miten valtio sinua auttaa
- selkokieli myös ruotsiksi
- kiertävä avustaja, digiopettajia tarvitaan, teknologia-agentteja
- digitaalinen äänestys – jos tehdään kaukaa (ulkomailta), miten avustajan käyttö onnistuu
- 2040 äänestääkö joku puolestasi – hakkerointi
- onko kaikilla mikrosirut jotka muistuttaa äänestämisestä – miten hoituu sähköinen tunnistautuminen äänestyksessä . kasvot, sormenjälki, iiristunnistus,
- **Tieto tulee automaattisesti eikä tarvitse hakea** (automatisoitu digi), 60-luvulla ei saanut tietoa, nyt tieto on jossain, mutta pitää löytää, 2040 tulee automaattisesti, mutta ei saa tulla liikaa

- omaan sivuun- henkilökohtainen sivu johon tiedot, ettei tule liikaa ja lisätiedot lisäklkkauksilla
- ei tarvitse tyytyä siihen, ettei kuulla 2040, vanhuset mukana kaikissa,
- pitäisi olla omat järjestöt (vanhus), nyt kaikki ovat jakantuneet eri puolueisiin, yhteisvoima puuttua siksi
- eduskunnassa ei ole vanhusten edustajia, näkökulma ei tule esiin
- Ohjelmia visualisointeja ja videoita, pitäisi olla seniorikanava, jossa olisi ohjeita - teematietokanava, videoklippejä – vanhuskanava – seniorikanava TV:hen
- Digiopettajat – **ihmiset lähtevät vaikuttamaan**

Ryhmä 5

Erkki Mäkelä
 Aulis Mäkinen
 Marja-Leena Nousiainen
 Kaino Nummila
 Raija Ollikainen
 Ida-Maria Pankka
 Lea Stenberg, pj
 Sonja Joutsenlahti-Wuoristo, kirjuri

Miten teemaan liittyvät palvelut toteutettaisiin: Täysin sähköisinä?

- pelottava kuvio
 - kybersota
- lähetejä, tsupparit
 - kuriiriposti
- hyvät kuituyhteydet
- ihmisillä pitää olla valmius käyttää laitteita
- monikertaiset varmistukset
 - tietoturva
 - toimivat verkkoyhteydet
- kaikkien pitää osata hoitaa netin kautta kaikki
- siihen asti kun kaikki eivät osaa käyttää niin pitää olla muita mahdollisuuksia

Täysin ilman sähköisiä palveluja?

- Kirje tai pikaposti.
- postia jaettiin kaksi kertaa päivässä ja myös lauantaisin
- suunnitteluprosessiin vahvemmin mukaan yhteisöjä, jotka tapaavat tietyssä paikassa tiettyyn aikaan
- ihmisten osallisuutta toivotaan enemmän kasvokkain
- suurempia könttiä päätetään kerralla, koska ei voi tavata niin usein.
- suunnittelu ei niin yksityiskohtaista, suuntaa antavia
- mikä on tapa kommunikoida, jos esim. hyökätään, sähkömasto hajoaa
- paperi- ja pahviarkisto, työtä
- metsäteollisuus nousuun, Suomen vienti kukoistaa
- yhteisöllisyys lisääntyisi, koska pitää mennä paikalle, jotta saa tiedon

- kirjeet ja kokoontuminen
- posti tulisi telexillä
- lankapuhelin
 - tavoittaa vain yhden henkilön kerrallaan
- pitäisi pistää puhelinkaapelitehdas pystyyn

Mitä pitäisi tehdä, että päästään kohti sähköisiä palveluja?

- paremmat ja selkeät laitteet ja ohjelmistot
- silmän iiris, DNA tai siru tunnistamisvälineenä
- koulutus teknisesti epävarmoille
- kaapeleita voisi hyödyntää ristiin, jos joku kaatuu
- yhteisvastuullinen elin joka johtaa valtiollisesti
- miten tuetaan ja ennalta ehkäistään ettei seuraavasta digiaallosta pudota
- suunnitteluprosessin polku pitää olla selkeä ja käytettävä
 - tiedät millä roolilla olet menossa, ei tarvitse osallistua kaikkiin sektoreihin
 - miten etenet suunnittelijana ja käyttäjänä
- tiimi, jonka tehtävänä on pitää kehitys
- onko liian paljon asioista, joista valtio päättää
 - tietämättömyydet ja päällekkäisyydet
- mitkä asiat kuuluvat valtiolle, ovatko ne järkevässä suhteessa
 - mitkä kansalaisen päätöksentekoon
 - yritykset
- valtion turvallisuus
- kilpailutamme sellaisia asioita, joita ei tarvitsisi
- infraa ja turvallisuutta ei pitäisi kilpailuttaa
- julkishallinnassa paljon erillisiä ja päällekkäisiä projekteja, tuloksia ei hyödynnetä
- pitää taata neuvontapalveluita riittävästi ei-sähköisinä
- infopalveluihin pitäisi panostaa, ei jonotusta
 - numerovalinnat hidastavat
- jos ei käteistä, kansan pitää oppia käyttämään
- tarvitseeko meidän olla niin nopeita digitalisaatiossa
 - moni hyvin menestynyt Euroopan maa on vähemmän digitalisoitunut
 - miksi on niin kova kiire?
 - haluammeko olla vain EU:n esimerkkimaa
- sähköinen tunnistautuminen
 - yksi tunnistautuminen
- minkä takia me ostamme isoilta firmoilta muutosprosessit?
- Apotti huono esimerkki
- ihmisten asennetta muuttamalla sähköisten palvelujen käyttöön
 - löytää jotain positiivista (ruokatarjoilut)
- tiedonkulku ja valtion turvallisuus

Pääpointit

ennaltaehkäisy

- koulutus
- selkeät ohjeet
- vastuu

- yhteisvastuullinen elin
 - ei turhia digitalisaatioyrityksiä
 - ei päällekkäisyyksiä
- kenen vastuu ja milloin (ihminen itse, valtio, yritys)
- kehittämistyö
 - pieni on ketterää myös kehittämistyössä
 - tulokset ja tiedonkulku käyttöön
 - selkeät polut joissa edetään palveluissa

Ryhmä 8

Marjo Vallius-Hyttinen

Riitta Whitehead

Mirja Vihavainen

Antti Viljanen

Erkki Ylitalo

Mikael Åkermarck

Anne Eronen, pj

Maiju Laakso, kirjuri

Miten hoidettiin 1960-luvulla?

Kollektiivisuus, yhteenpelaaminen, tiedeyhteisö, ei yksilöt. Puolustushallinnon ympyröissä selkeä päämäärä: kolleegio miettii, suunnitelmallisuus on harkittua.

Kasvotusten tehtävä palvelu, välimatkat pitkiä. Muutosten vuosikymmen. Työjärjestöt löysivät toisensa.

Konsensuksen aikakauteen päädyttiin. Kekkosen aikakausi. Runnottiin päätöksiä.

Tiedeyhteisö oli kansainvälinen.

Yhdenvertaisuus ja alueellisuus. Sukulaisuudella oli merkitystä. Isot erot. Agraariyhteiskunta; isäntä oli sitä viisaampi, mitä enemmän hehtaareita. Määrävä asema tuli omistusten kautta.

Miten hoidettaisiin 2040-luvulla?

Digitaalisuus on väistämätöntä. Millä tavalla toimii käytännössä?

Suunnittelua ja yhteisöllisiä rakenteita. Lähiyhteisö piti enemmän huolta, tulevaisuus näyttäytyy kylmempänä. Työn häviäminen huolestuttaa. Kommunikaatio, opettaminen .

Ihminen pitää nostaa keskiöön. Päähenkilö on ihminen, ei hallinto. Asiakslähtöisyys. Kohtaaminen on keskiössä. Eettisyys. (Potilas/asiakas).

Työnjakaminen on oleellinen kysymys. Syrjäytyminen.

Tunnepohjainen päätöksenteko. Ihminen ei elä pelkästään tiedosta. Missä on tunne digitaalisessa maailmassa?

Huonommassa asemassa olevien asioiden hoito, miten he ovat mukana? Jakautuuko yhteiskunta entisestään?

Koneiden vaikutus aivojen kehittymiseen.

Kielipolitiikka. Ilmaisuväline; asia unohtuu.

Vanhusneuvostot pitäisi ottaa jo valmisteluvaiheessa mukaan, ei vasta lausunтовaiheessa. Virkamiesmielivalta asioiden valmistelussa. Kuullaan, mutta ei kuunnella.

Päätöksentekovaihe venyy, koska liian paljon päätöksentekijöitä on liikaa. Kompromissien teko vaikeutuu.

Kansalaisuusvaikuttaminen helpottuu ja nopeutuu digitalisaation myötä. Nykyinen some-keskustelukulttuuri. Erityyppiset ihmiset pääsevät ääneen. Voi viedä myös trollaajien takia väärille poluille, ohjattua toimintaa, ei aitoja mielipiteitä.

Millä keinoilla päästään hyvään digitalisaatioon?

Yhteyden on oltava jatkuvaa ja turvallista.

Palvelumuotoilu.

Politikoinnille ei saa antaa liikaa painoa.

Vanhusneuvostot mahdollisimman epäpoliittisia ja mukaan ottaminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Ääni kuuluviin vielä enemmän.

Järjestöt (vammaisneuvostot ym.) mukaan valmisteluun, vertaisnäkökulma.

Olemassa olevia rakenteita voidaan hyödyntää. Esteettömyysasioita pitäisi katsoa kokonaisuutena. Design for all –ajattelutapa. Kehittämisessä asiakasvoimavara näkökulma paras lähestymistapa.

Asumissuunnittelu, kaavoitus ym. kokonaisuutena. Chief Design Officer Helsingissä.

Kaikissa asetuksissa, säännöksissä, suunnittelussa heti huomioon esteettömyys. Universal Design.

Ravitsemus ja nesteytys. Liikkuminen keskiöön. Ihmisarvoinen elämä. Ihmiskontakteja, ei kone-elämää.

Ikäihmisten kunnioitus; ei painolastina kohtelemisen.

Eri sukupolvien kohtaaminen.

Kieli on tärkeä. Näköyhteys on ymmärryksen kannalta oleellinen.

Siirtymävaiheen opastusmahdollisuus.